

SKÖTSELPLAN FÖR DET PLANERADE NATURRESERVATET LYCKE LILLA HÖJEN

Föreliggande skötselplan är utarbetad på grundval av den naturvårdsinventering, som länsstyrelsens naturvårdsenhet utförde i Valleområdet somrarna 1970-71. Planen består av fyra delar, nämligen en allmän del (I), en skötseldel (II), en del, som behandlar friluftsanordningar (III) samt en del, som behandlar ansvarsfördelning (IV). Planen skall vid uppkommande behov revideras. I bilaga har angivits markägare, prioritering av åtgärder m m.

I ALLMÄN BESKRIVNING

A Data

Areal: 173 ha
Kommun: Skövde
Läge: Lerdala socken, 10 km nordväst om Skövde
Syfte: Att för framtiden bevara ett tilltalande landskapsparti med intressanta landformer och värdefulla landskapselement sammanhörande med det äldre kulturlandskapet samt bereda allmänheten möjlighet till friluftsliv i detsamma.

B Naturförhållanden

Området utgörs av en oregelbunden, bitvis markant, bitvis låg och flack höjdrygg parallellt med allmänna vägen Berg-Öglunda. I den sydvästra delen övergår denna höjdrygg i ett starkt kuperat område med oregelbundna ryggar och kullar. Nivåskillnaderna uppgår vanligen till 2550 m. Materialet utgörs huvudsakligen av morän delvis lerig sådan, och isälvsavlagringar förekommer endast i en smal zon nedanför den mäktiga ryggen i öster. Bildningarna hör av allt att döma genetiskt samman med mellansvenska israndzonen och dess kamebildningar, men några närmare studier av deras inre byggnad och genes finns inte utförda. Möjligen är det fråga om en fortsättning mot norr av det randmoränstråk i vilket Bockaskedeåsen ingår.

De starkt kuperade delarna i sydväst intas till stor del av barrskog som dock i den breda, undulerande dalgången omkring Staversätter ersätts av öppna åker- och betesmarker delvis inramade av lövskog. I den södra delen, vid Lilla Höjen, finns en skarpt markerad rygg, som till stor del intas av åker- och betesmarker. Vid Karstorp övergår denna i ett par markanta kullar, delvis barrskogsbevuxna, vilka mot norr efterträds av en smal, låg och flack rygg, ur vilken mindre kullar höjer sig. Denna rygg intas av åker-, betes- och skogsmark till ungefär lika delar och

skiljs från allmänna vägen av plana åkerfält. Längst i norr finns en bred, till största delen uppodlad rygg ur vilken den markanta Lycke kulle höjer sig. I norra delen av området finns en serie mindre torrdalar, som i allmänhet löper snett utför ryggens västra sluttning mot väst-sydväst. De anses utgöra glacifluviala rännor uteroderade av isälvar i samband med den senaste landisens avsmältning från området (Melin och Schnell 1963 samt Strömberg 1969).

II MARK- OCH VEGETATIONSVÅRD

A Allmän målsättning

Den allmänna målsättningen för det planerade naturreservatets skötsel skall vara att skydda landformerna samt skydda och bevara kulturlandskapet i första hand genom fortsatt traditionell skötsel. I vissa delar, som på grund av utebliven hävd, ändrat karaktär, skall genom lämpliga åtgärder det äldre kulturlandskapet åter-skapas.

I de rena barrskogsområdena ställer det sig relativt svårt att nu genomföra en restaurering. I dessa delar bör därför tillsvidare största möjliga lövinslag i barrskogen eftersträvas.

Vid Ingrepp i träd- och buskskikt bör välformade och ädla lövträd och förhållandevis ovanliga buskar gynnas och dessutom bör hänsyn tas till hålbbyggande fåglar och annat vilt genom att kvarlämna ihåliga träd fruktbärande träd och buskar samt i mindre känsliga lägen även skyddande buskage. Välformade, äldre barrträd med positiv inverkan på landskapsbilden kan sparas. Även vissa blandbestånd med inslag av barrträd, som t ex har värde från viltvårdssynpunkt kan bevaras. Utfodring av vilt bör kunna ske på någon plats inom det planerade naturreservatet. Vid lokalisering av utfodringsplats bör övriga naturvårdssynpunkter beaktas.

B Principer för disposition av mark samt åtgärder av allmän karaktär

Det planerade naturreservatet kan för närvarande med tanke på markutnyttjandet uppdelas i åkermark betesmark och barrskog. Fördelningen mellan dessa framgår av detaljbeskrivningarna (se II:0). Åkermarken förutsätts bli brukad även i fortsättningen, men kan alternativt även utnyttjas som betesmark. Betesmarkerna bör även i framtiden bli föremål för betning och en viss utökning av betesarealen bör ske i första hand på barrskogens bekostnad.

Löv- och blandskog skall skötas genom röjning och gallring varvid i första hand barrträd borttages och välformade buskar och ädla lövträd gynnas. Skötseln skall ske på ett sådant sätt, att igenväxning förhindras och en naturlig successiv självföryngring av lövträd och buskar kan ske. Plantering eller sådd av träd eller buskar i skogligt syfte bör undvikas. Betning kan ske.

Barrskogen skall skötas. Därvid bör större slutavverkningar i skogligt syfte undvikas och lövträd och buskar i största möjliga utsträckning sparas och gynnas. Efter slutavverkning skall en omprövning av markanvändningen ske.

Vid betning skall stängsel uppsättas vid behov och stängselgenomgångar anordnas i lämplig omfattning (jfr del III). För undvikande av alltför mycket stängsel bör varandra närliggande betesområden i största möjliga utsträckning sambetas. Stängsel och stängselgenomgångar skall underhållas.

De allmänna skötselåtgärderna skall anpassas till det mål, som uppställts för de olika skötselområdena (se 11: 0 samt skall i tillämpliga delar ligga till grund för skötseln.

Åkermark

Engångsåtgärd

- 1) Gran borttages. enstaka lövträd och buskage frihugges på eller i anslutning till åkerrenar, odlingsrösen och stengärdesgårdar.
- 2) Sly bortröjes på eller i anslutning till åkerrenar, odlingsrösen och stengärdesgårdar.
- 3) Nedfallna träd och grenar bortstädas (markstädning).
- 4) Avfall från markstädning avverkning och röjning ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt.

Underhållsåtgärd

- 1) Normalt åkerbruk bedrivs. Åkermarken kan alternativt utnyttjas som öppen betesmark.
- 2) Uppkommande sly bortröjes på eller i anslutning till åkerrenar, odlingsrösen och stengärdesgårdar.
- 3) Nedfallna träd och grenar bortstädas (markstädning).
- 4) Avfall från markstädning avverkning och röjning ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt.
- 5) Stengärdesgårdar och odlingsrösen underhålls.

Engångsåtgärd

- 1) Gran borttages.
- 2) Sly bortröjes
- 3) Nedfallna träd och grenar bortstädas (markstädning).
- 4) Avfall från markstädning avverkning och röjning ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt.

Underhållsåtgärd

- 1) Betning skall ske årligen och i sådan omfattning som från tid till annan kan anses erforderlig för bevarande av områdets naturvärden.
- 2) Uppkommande sly bortröjes.
- 3) Nedfallna träd och grenar bortstädas (markstädning).
- 4) Avfall från markstädning avverkning och röjning ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt.

- 5) Rator slås med lie eller maskin.
- 6) Stengärdesgårdar och odlingsrösen underhålls.

Lövskog och blandskog

Engångsåtgärd

- 1) Hyggesavfall samt nedfallna träd och grövre grenar bortstädas (markstädning).

Underhållsåtgärd

- 1) Gallring, varvid i första hand ädla lövträd sparas och gynnas.
- 2) Røjning, varvid främst ungplantor av barrträd och överflödiga lövträdsplantor samt stubb- och rotskottsuppslag borttages.
- 3) Hyggesavfall samt nedfallna träd och grövre grenar bortstädas (markstädning).

Barrskog

Engångsåtgärd

- 1) Nedfallna träd och grövre grenar avlägsnas från utsatta lägen, såsom utmed stigar och vägar.

Underhållsåtgärd

- 1) Barrträd och övriga uppkommande yngre träd bortröjs omkring de äldre träden, så länge dessa är livsdugliga.
- 2) Hyggesavfall samt nedfallna träd och grövre grenar avlägsnas från utsatta lägen såsom utmed stigar och vägar.

C Detaljbeskrivning och detaljåtgärder

Det planerade naturreservatet har indelats i olika skötselområden, vilka avgränsats på grundval av den i området företagna naturvårdsinventeringen somrarna 1970-71. Skötselområdenas avgränsning framgår av bilagda karta,

Varje skötselområde har beskrivits med ledning av naturvårdsinventeringen, varefter målet för skötseln samt åtgärder av engångs- och underhållskaraktär angivits. Då föreliggande förslag utarbetats med endast ovannämnda naturvårdsinventering som grund, torde i vissa fall beskrivningar och förslag till engångsåtgärder nu vara inaktuella. För att nå eller bevara det mål, som anges för respektive skötselområde, skall skötseln ske i enlighet med de allmänna anvisningarna (II:B) i tillämpliga delar samt med hänsyn till respektive skötsel, områdes speciella förutsättningar och karaktär. I detaljanvisningarna har åtgärder av allmän karaktär utelämnats. Med anledning härav bör det betonas, att detaljåtgärderna bör ses som ett komplement till de allmänna anvisningarna (II:B).

Beträffande sociala anordningar hänvisas till del III.

Skötselområde 1

Beskrivning

Småkuperat lövskogsområde som övertväras av en liten bäck omgiven av ett något sankt bälte. I lövskogen som troligen utgör gammal betesmark, finns en del öppna ytor som dock nu hotas av igenväxning med aspsly. I trädsiktet dominerar björk och asp samt utmed bäcken klibbal, Här och var finns även inslag av gran. Busksiktet är vanligen obetydligt med undantag för vissa partier bl a norr om bäcken där hasseln spelar en framträdande roll.

Mål

Lövskog med ganska glest träd- och busksikt.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och busksikt.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 2

Beskrivning

Oregelbundna system av kullar och ryggar, vilka intas av granskog av växlande ålder. Granskogen är i huvudsak en medelålders ängsgranskog. men mindre hyggen, endast delvis planterade, förekommer. Ängskaraktären är ställvis slående med inslag av ädla lövträd och hassel med en örtrik undervegetation. En del hamlade lövträd finns i området.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Uppsättning av stängsel. som möjliggör sambetning mellan område 3 och 4. Omprövning av markanvändningen bör ske i den sydöstra delvis slutavverkade delen.

Underhållsåtgärd

Underhåll av stängsel successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 3

Beskrivning

Omkring grunderna av ett torp (Rosenberg) finns några ännu relativt öppna betesmarker på en svag sluttning mot sydväst. På de enstaka förekommande odlingsrösen växer en del fågelbärsträd och almar. På de tidigare helt öppna ytorna har lövsly och en del smågranar trängt in.

Mål

Öppen betesmark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 4

Beskrivning

Hög kulle som intas av naturlig betesmark. Trädsiktet inskränker sig till enstaka lind, oxel och rönn samt några större ekar i den södra delen. Bland buskarna märks särskilt en och nypon. men i anslutning till stengärdesgårdar och odlingsrösen förekommer även hagtorn, olvon och try. En del smågranar har trängt in på betesmarken.

Mål

Betesmark med enstaka lövträd och buskage särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar samt utglesning av träd- och buskskikt däremellan.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov, särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Skötselområde 5

Beskrivning

Böljande åker- och betesmarker. som övertväras av välbevarade stengärdesgårdar vilka är bevuxna med enstaka fågelbärsträd och nyponbuskage.

Mål

Öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 6

Beskrivning

Till övervägande delen öppna betesmarker med en starkt kulturpåverkad vegetation.

Mål

Öppen betesmark.

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Skötselområde 7

Beskrivning:

Relativt brant sluttning, som intas av gran i den norra delen och betesmarker med enstaka lövträd och buskage i söder. I barrskogen finns ett obetydligt inslag av lövträd och hassel. I buskskiktet märks bl a hallon. Try och olvon.

Mål

Barrskog med lövinslag i den norra delen tills vidare och betesmark med glest trädskikt av lövträd samt ett glest buskskikt i söder.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 8

Beskrivning

Kulle med en delvis kraftigt igenväxt betesmark. I det glesa trädskiktet ingår enstaka större ekar och björkar. Vissa delar av kullen intas av täta hasselsnår. Medan andra delar är öppnare med enstaka enbuskar och nyponsnår.

Mål

Betesmark med glest trädskikt av lövträd samt buskskikt av växlande täthet.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och buskskikt.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 9

Beskrivning

Öppen åkermark på en mot sydost ganska flack sluttning.

Mål

Öppen åkermark.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Skötselområde 10

Beskrivning

Naturlig betesmark delvis igenväxande eller igenvuxen, på markant sluttning mot västsydväst i höjdryggens sydligaste del. På krönet finns öppen åkermark (område 11) och på planmarker vid sluttningens bas medelålders barrskog.

Den relativt branta sluttningen längst i söder utgör en av kultiveringsåtgärder föga påverkad öppen betesmark med gruppvisa bestånd av hassel, en, nypon och rundhagtorn vars täthet tilltar mot norr. Utmed områdesgränsen längs enskilda vägen till Staversätter finns en smal bitvis sank zon med nästan slutet trädskikt.

Den norra delen av delområdet (norr om ”insnörningen”) utgörs av en oregelbunden delvis terrassformig sluttning med igenväxande betesmark. Igenväxningsgraden tilltar mot norr. Viss betning sker utom i allra nordligaste delen men betetrycket är otillräckligt. Dominerande är hasseln, som i nordligaste delen och där sluttningen är brantast bildar praktiskt taget heltäckande snår.

Mål

Öppen betesmark som i vissa delar avbryts av betesmark med glest trädskikt av lövträd och en del hassel samt längst i norr av betesmark med relativt slutet buskskikt av hassel.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av äldre lövträd samt utglesning av buskskiktet.

Underhållsåtgärd

Successiv förnygring av lövträd och buskar i de ej helt öppna partierna vid behov. I den nordligaste delen upprepade röjningar av hassel för att bibehålla den erhållna slutenheten.

Skötselområde 11

Beskrivning

Stenröjd öppen åkermark på höjdryggens breda, flacka blockrika krön. Omges delvis av stengärdesgårdar med trädriddåer.

Mål

Öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 12

Beskrivning

I liten utsträckning nyttjad naturlig betesmark delvis igenväxande eller igenvuxen, på eller alldeles nedanför höjdryggens oregelbundna sluttningar mot ostsydost. Sluttningen ligger väl inom synhåll från allmänna vägen. På den plana marken längst i söder är betestrycket tillräckligt för att hindra igenväxning. Här finns ett glest träd- och buskskikt (ask, asp, vildapel, fågelbär, hägg, Hassel, en, nypon m m).

Mot nordväst begränsas detta område av en mindre sluttning, som är nästan helt igenvuxen med hassel och asp, även om visst bete förekommer. Ett likartat igenvuxet parti finns närmast åkermarken nordost därom. Där ovanför höjer sig en ojämn, delvis terrassformig sluttning upp till åkermarkerna på krönet. Bete förekommer ställvis, men igenväxningen är betydande. Trädsiktet domineras av ask (delvis hamlad), asp, ek, lind, fågelbär och busksiktet av hassel. Igenväxningen är störst i de brantaste delarna av sluttningen medan de flackare har mer av hagmarkskaraktären bevarad. Dessa senare torde delvis utgöra gammal åkermark. Vidare finns några sankar sänkor.

Längst i norr finns en jämn, nästan helt igenvuxen sluttning från åkermarkerna nedanför ryggen upp till de på dess krön. Betning förekommer inte längre och igenväxningen är nästan total. Trädsiktet (mest lövträd men även mindre ytor med rena granbestånd) är bitvis slutet och busksiktet är överlag tätt. I det senare dominerar hassel.

Mål

Lövskog med ganska glest träd- och buskskikt.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av äldre lövträd samt utglesning av buskskiktet.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov. I den nordligaste delen upprepade röjningar av hassel för att bibehålla den erhållna slutenheten.

Skötselområde 13Beskrivning

Öppen plan åkermark mellan allmänna vägen och höjdryggens sluttning.

Mål

Öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 14Beskrivning

Tidigare åkermark på den stora höjdryggens flacka krön och jämna sluttning mot öster. Har överförts till betesmark. Marken är inte Stenröjd. Träd- och buskskikt saknas helt.

Mål

Öppen betesmark.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Skötselområde 15

Beskrivning:

Markant något ojämn sluttning som flackas ut upptill och nedtill. Har tidigare utgjort betes- och troligen även slåttermark men är nu starkt igenvuxen och har på stora ytor närmast karaktär av blandskog. Nötkreatur vistas i hela området men något nämnvärt betestryck förekommer endast närmast krönet. där öppna partier finns. På sluttningens brantaste partier finns ett slutet trädskikt med björk. gran, asp m m och ett buskskikt av i första hand hassel. Flera källor bryter fram i sluttningen men marken kring dem är helt upptrampad av kreatur. Längst ned finns åter öppna men igenväxande ytor med mycket aspsly. Graninslaget är mindre än längre upp i sluttningen.

Mål

Lövskog med relativt slutet trädskikt av lövträd samt relativt gles buskskikt i de brantaste delarna. I övrigt gles lövskog med enstaka buskage omväxlande med öppna ytor.

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och buskskikt i de brantaste delarna. I övrigt frihuggning av enstaka lövträd och buskage.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 16

Beskrivning

Öppen åkermark, som sträcker sig från höjdryggens markanta krön utför dess flacka sluttning till allmänna vägen i öster. Mitt emot Högelid finns en träd-dunge som döljer en låg kulle av isälvs-material vilken är i det närmaste helt bortgrävd.

Mål

Kullen mittemot Högelid med gles lövskog. I övrigt öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Engångsåtgärd

Grustaget i kullen mitt emot Högelid återställs och uppsnyggas. Se även friluftsanläggningar (III).

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov. Kullen mitt emot Högelid hävdas som lövskog med gallring, röjning och markstädning vid behov. Därvid uppkommet avfall ihopsamlas och bränns eller avlägsnas på annat sätt.

Skötselområde 17

Beskrivning

Jämn sluttning mot väster. Närmast krönet öppen betad f d åkermark, som har tendens till igenväxning av i första hand nyponbuskar och smågranar. Mellersta delen av sluttningen är nästan helt igenvuxen med ungskog av björk, asp, ek, ask och hassel. Delar av området planterat med gran. Nedersta delen av sluttningen är flack och utgör en brukad åker.

Mål

Övre delen: Betesmark med enstaka buskage.

Mellersta delen: Sluten blandskog av lövträd och gran tills vidare.

Nedre delen: Öppen åkermark.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Gallring och röjning i den övre och mellersta delen.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av träd- och buskskikt vid behov i den övre och mellersta delen.

Skötselområde 18

Beskrivning

Höjdryggen övergår här i en markant kulle med särskilt branta sluttningar åt väster och öster. Huvuddelen utgör betesmark men mindre granskogspartier finns.

Längst i öster finns en brant och i landskapet tydligt framträdande sluttning ned mot åkermarkerna utmed allmänna vägen vilken tidigare utgjort naturlig betesmark men nu är helt igenvuxen med i första hand hassel. I det nästan heltäckande buskskiktet ingår även rundhagtorn, bentry, olvon, en, vägtorn, nypon m m medan det glesa trädskiktet består av bl a björk, fågelbär, ask, alm och ek. Närmare krönet utbreder sig flackare och fortfarande nyttjade betesmarker vilka i huvudsak är öppna. De är inte stenröjda men har av allt att döma tidigare utgjort åkermark.

I de glesa träd- och buskskikten ingår bl a björk ask, fågelbär, ek, tall, gran, hassel, en, nypon och rundhagtorn. En viss igenbuskning från sidorna gör sig märkbar.

På sluttningen sydväst om krönet finns ett slutet medelålders granbestånd med hassel i buskskiktet. Ett svagt betestryck förmärks.

Mot väster blir sluttningen brantare och återfår karaktären av öppen betesmark, men fortfarande är graninslaget markant i form av små slutna bestånd av ängsgranskog med mycket hassel i buskskiktet.

Mål

Betesmark med glest trädskikt av lövträd samt glest buskskikt.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och buskskikt i de tätare delarna.

Underhållsåtgärd

Successiv förnygring av lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 19

Beskrivning

Öppen, stenröjd åkermark på sluttning mot nordnordost.

Mål

Öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 20

Beskrivning

Jämn sluttning mot väster med sluten, medelålders ängsgranskog. Glest underskikt av hassel och enstaka inslag av ädla lövträd.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 21

Beskrivning

Plan åker- och betesmark. Den förra har tidigare haft större utbredning men är nu delvis överförd till betesmark. Den på ekonomiska kartan markerade åkern är stenröjd och brukas fortfarande. I övrigt utgör området mer eller mindre naturlig betesmark som börjar växa igen från kanterna samt kring block och odlingsrösen. I de glest spridda träd- och buskskikten ingår bl a gran (ett par slutna, mycket små bestånd), fågelbär, rönn, ask, hassel, nypon, rundhagtorn och olvon.

Nästan öppen betesmark med enstaka lövträd och buskage, särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar. De för närvarande brukade åkermarkerna kan alternativt även brukas som öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage, särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar,

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av träd- och buskskikt vid behov, särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Skötselområde 22

Beskrivning

Markant kulle med branta sluttningar åt alla håll, likartad den i område 18 strax söder därom belägna. Huvuddelen av kullen intas av sluten medelålders granskog, delvis av ängstyp, med varierande inslag av ask, alm, lind, hassel m m. Mot sydväst övergår krönet i en lägre rygg med tät, ogenomtränglig unggranskog. nästan helt utan fältskikt.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 23

Beskrivning

Ojämn sluttning mot väster. som utgör öppen betesmark med viss invandring av smågrannar från sidorna och enstaka lövträd (bl a några hamlade askar). Marken är inte stenröjd men påverkad av kultiveringsåtgärder. Sluttningen genomdras av en sänka, som anses utgöra en glacifluvial ränna.

Mål

Betesmark med enstaka lövträd och buskage, särskilt i anslutning till stenblock.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 24

Beskrivning.

Jämförelsevis flackt område, i huvudsak väster om själva höjdryggen, med medelålders granskog, vilken i östra delen är sluten, medan öppna, men igenväxande luckor förekommer i den västra delen.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 25

Beskrivning

Svagt kuperad naturlig betesmark på en låg, flack, oregelbunden rygg, vilken mot norr efterträder den markanta kullen vid Karstorp. Södra och sydvästra delen sluttar svagt mot väster och har enstaka små grandungar och i övrigt ett mycket glest träd- och buskskikt med bl a björk rönn, fågelbär, hassel, rundhagtorn, en och nypon.

Den vägiga norra delen genomdras av två mindre sänkor, vilka anses utgöra glacifluviala rännor. Här finns ett trädskikt med bl a fågelbär och lind men utan gran. Betestrycket är så ringa att det inte förmår hindra en begynnande igenväxning med lövsly från sidorna.

Mål

Betesmark med enstaka lövträd och buskage.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskage.

Skötselområde 26

Beskrivning

Svag sluttning mot väster med sluten medelålders granskog. Enstaka ädla lövträd ingår liksom en del hassel i buskskiktet.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 27

Beskrivning

Låg, svagt välvd rygg, som på krönet och den östra sluttningen intas av åkermark och på den västra sluttningen av betesmark. Den senare är stenröjd och har tidigare varit åker. Viss förbuskning med lövsly börjar synas i kanterna.

Mål

Västra sluttningen: Öppen betesmark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Övriga delar: Öppen åkermark.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 28

Beskrivning

Norr om område 27 höjer sig ryggen något, blir mer markant och samtidigt mer oregelbunden. Det oregelbundna krönet, som bildar ett par markanta kullar, och en del av sluttningarna utgör betesmark (område 28), medan en del av västra sluttningen är skogbevuxen (område 30) och en del av östra sluttningen utgör åkermark (område 29). Från den nordligaste delen av området utgår tre markanta rännor snett utför sluttningen mot västnordväst och fortsätter i område 30. Den anses utgöra glacifluviala rännor. Längden uppgår till 100-150 m och den största har ett djup av ca 10 m.

I den öppna betesmarken finns enstaka träd (huvudsakligen björk). främst på en markant kulle, som skjuter ut i åkermarken i öster.

Mål

Betesmark med enstaka lövträd och buskage.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar vid behov.

Skötselområde 29

Beskrivning,

Öppen åkermark på jämn sluttning mot öster.

Mål

Öppen åkermark,.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Skötselområde 30

Beskrivning

Medelålders sluten granskog på sluttning. mot väster. I trädsiktet finns inslag av björk. tall. asp m m och i busksiktet hassel. I norra delen finns de under område 29 nämnda glacifluviala rännorna. av vilka den nordligaste bildar gräns mot område 31.

Mål

Barrskog med lövinslag tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar.

Skötselområde 31

Beskrivning

Öppen åkermark på den svaga västra sluttningen av en bred och flack höjdrygg, ur vilken den markanta Lycke kulle höjer sig.

Mål

Öppen åkermark.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Skötselområde 32

Beskrivning

Tidigare åkermark. som överförts till betesmark. på branta sluttningar från Lycke kulle mot sydväst-syd-sydost. Den breda rygg. ur vilken Lycke kulle höjer sig, är här betydligt mer markant än väster om kullen (område 31),

Mål

Öppen betesmark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 33Beskrivning

Hög markant kulle (Lycke kulle) med fin utsikt åt flera håll. Området utgörs till stor del av hagmark med björk, oxel, fågelbär, ek, ask, gran m m. I buskskiktet finns bl a hassel, en och nypon. Området betas av kreatur men har inte röjts på länge och betetrycket är inte tillräckligt för att hindra igenbuskningen. Nyponsnåren håller på att breda ut sig och stora ytor är täckta av lågt (0,5 - 1 m) aspsly.

Mål

Betesmark med glest trädskikt av lövträd samt relativt glest buskskikt.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och buskskikt.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av träd- och buskskikt vid behov.

Skötselområde 34Beskrivningar

Smal zon med igenväxande hagmark på sluttning mot nordnordväst, vilken omger åkrarna i område 31 samt ett planare hagmarksparti alldeles norr om Skräddareslätten.

Längst i sydväst är hagmarkskaraktären typisk med bl a björk, rönn, ask, ek, alm. lind. fågelbär och oxel i trädsiktet samt bl a hassel, rundhagtorn. nypon och olvon i busksiktet. Betestrycket är nästan obefintligt och en begynnande igenväxning förmärks, Mot nordost avtar karaktären av hagmark, ett markant graninslag börjar göra sig gällande och hågen kan sägas bli ersatt av gles granbjörkskog. Denna betas men visar tecken på igenväxning med i första hand aspsly. Söder därom finns åter en mer typisk beteshage med glesa björkbestånd och enbuskar men även en del gran av olika åldrar, Trots visst bete märks en begynnande igenväxning med bl a asp och nypon.

Mål

Skog av hagmarkskaraktär med relativt glest träd- och busksikt. Trädsikt av lövträd med i de nordvästra, mest degenererade delarna även inslag av gran tills vidare.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Utglesning av träd- och busksikt.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av lövträd och buskar vid behov. Området bör betas.

Skötselområde 35

Beskrivning

Svagt böljande och mot vägen i öster sluttande öppen åkermark.

De enskilda åkerlapparna omges i allmänhet, liksom på angränsande åkermarker i norr och söder, av stengärdesgårdar med trädriddar av fågelbär alm. ask, oxel, hassel m m.

Mål

Öppen åkermark med enstaka lövträd och buskage på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar vid behov.

Skötselområde 36

Beskrivning

Starkt stenbunden oregelbunden sluttning mot allmänna vägarna i norr och öster med igenväxande men fortfarande utnyttjad naturlig betesmark. Trädsikt saknas nästan helt i östra delen men tilltar mot väster. där betesmarken så småningom successivt övergår i en ängsgranskog med ett markant lövträdsinslag. De vanligaste lövträden är björk, ask och fågelbär. En bred träd- och buskridå finns vidare närmast allmänna vägen i norr. Buskskiktet består i öster huvudsakligen av rundhagtorn och nypon medan hassel dominerar i västra delen.

Mål

Betesmark med enstaka lövträd samt ett relativt glest buskskikt, särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar.

Åtgärd

Engångsåtgärd

Frihuggning av enstaka lövträd samt utglesning av buskskiktet.

Underhållsåtgärd

Successiv föryngring av enstaka lövträd och buskar vid behov. särskilt på eller i anslutning till odlingsrösen och stengärdesgårdar,

Skötselområde 37

Beskrivning

Öppen åkermark på svag sluttning mot nordost

Mål.

Öppen åkermark

Åtgärd

Engångsåtgärd

Underhållsåtgärd

III FRILUFTSANORDNINGAR

A Allmän målsättning

I enlighet med det planerade naturreservatets syfte (se I:A) skall allmänheten beredas möjlighet till friluftsliv i detsamma.

Ett markområdes värde för rörligt friluftsliv är i hög grad beroende av hur det öppnas och inrättas för att ta emot besökarna. Därmed avses såväl information som olika typer av anordningar t ex väg- och stigsystem, rast- och parkeringsplatser och sanitära anordningar. Vid lokalisering och anläggande av friluftsanordningar är det väsentligt att hänsyn tas till rådande naturförhållanden så att attraktiva partier blir tillgängliga samtidigt som andra mer känsliga partier undviks. Där en lokalisering på grund av speciella förhållanden måste ske till förhållandevis känsliga terrängavsnitt, måste förebyggande åtgärder vidtagas för att eliminera skadeverkningarna.

B Friluftsanordningarna bör ges hög prioriteringsgrad.

Information och friluftsanordningar

Parkeringsplatser skall anordnas enligt bilagda karta samt underhållas vid behov. Dessa bekostas ej av vägförvaltningen vare sig vad gäller utförande eller drift.

Vandringsleder skall anläggas enligt bilagda karta. Utmärkning skall ske enligt svensk standard och spångning utföras över fuktiga partier. Stängselgenomgångar anordnas i lämplig omfattning. Ledmarkeringar, spänger och stängselgenomgångar skall underhållas vid behov, och lederna i övrigt hållas i ett sådant skick, att framkomligheten ej försvåras.

Toalett skall anordnas i anslutning till Staversäter. Latrinkärl skall omhändertas genom avtal med kommunen.

Sopkärl skall utsättas vid parkeringsplatserna utmed allmänna vägen. Sopor skall omhändertas genom avtal med kommunen.

Informationsskyltar enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar skall uppsättas vid parkeringsplatserna. Skyltarna skall underhållas vid behov.

Vägvisning och ledmarkeringar skall anordnas där sådana erfordras samt utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets anvisningar. Vägvisare och ledmarkeringar skall underhållas vid behov.

Gränsmarkering skall utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar och skall underhållas vid behov.

IV ANSVARSFÖRDELNING

I det planerade naturreservatet skall till övervägande delen bedrivas fortsatt traditionell skötsel enligt denna skötselplan i första hand genom markägarens försorg. När markägaren/brukaren på grund av särskilda skäl ej har möjlighet att själv bedriva sådan skötsel och förvaltaren påfordrar dess utförande enligt denna skötselplan åligger det förvaltaren att ta upp förhandling med markägaren angående dess utförande. Därvid skall i första hand eftersträvas en lösning, som ger markägaren/brukaren möjlighet att ombesörja en fortsatt traditionell skötsel. Låter detta sig ej göra äger förvaltaren rätt att efter samråd med markägaren utföra skötseln enligt denna skötselplan. Utnyttjar förvaltaren därvid sin rätt att låta bruka mark, som enligt skötselplan skall vara åker eller betesmark, skall skälig arrendeavgift utgå. Vid tvist om storleken härav skall ärendet hänskjutas till avgörande av länets arrendenämnd såsom skiljenämnd.

Underlåter markägaren/brukaren att utan särskilda skäl utföra traditionell skötsel enligt denna skötselplan äger förvaltaren rätt att efter samråd med markägaren utföra sådan skötsel.

Då åtgärder utöver traditionell skötsel ej sker genom markägarens försorg och förvaltaren påfordrar dess utförande enligt denna skötselplan, åligger det förvaltaren att ta upp förhandling med markägaren angående dess utförande. Därvid skall i första hand eftersträvas en lösning, som ger markägaren-/brukaren möjlighet att utföra ifrågavarande åtgärder. Låter detta sig ej göra äger förvaltaren rätt att i samråd med markägaren utföra dessa enligt denna skötselplan.

Förvaltaren skall svara för informations- och friluftsanordningar enligt denna plan samt för renhållning inom det planerade naturreservatet till följd av allmänhetens utnyttjande.

Ordförklaringar

Betesmark:	Öppen eller med träd och buskar mer eller mindre sluten mark, som utnyttjas för betning.
Buskskikt:	Term. som används vid vegetationsbeskrivning och avser buskar samt lågvuxna, unga träd.
Frihugning:	Avverkning och röjning omkring träd eller buskage, så att dessa blir friställda utan annan avskärmande vegetation.
Fältskikt:	Term. som används vid vegetationsbeskrivning och avser örter, ris, gräs och småplantor av träd och buskar upp till dryg halv-meterhöjd.

Föryngring:	I föreliggande förslag till skötselplan avses med denna term naturlig föryngring. d v s självsådd eller rotskott.
Markstädning:	Term, som avser bortstädning av på marken nedfallna träd och grenar.
Rator:	Växter som ratas av betesdjur t ex hallon, nässlor älgört och smörblommor.
Röjning:	Borttagande av unga träd. buskar och sly utan ekonomiskt utbyte.
Sly:	Inte önskvärda småplantor och rotskott av träd och buskar. t ex aspskott och smågranar.
Trädsikt:	Term, som används vid vegetationsbeskrivning och avser träden.

Bilaga till skötselplan (I)

Informations- och friluftsanordningar skall ges högsta prioritet. Dessa skall iordningställas snarast möjligt och därefter underhållas.

Vården av landskapet skall i första hand inriktas på att förhindra ytterligare igenväxning.

Alltefter tillgång på medel och med beaktande av kommande underhållsåtgärder skall en restaurering ske av igenvuxna, delar. Restaurerade delar skall vårdas så att igenväxning i största möjliga utsträckning förhindras.

För restaureringsåtgärderna, som är av engångskaraktär, har gjorts en angelägenhetsgradering enligt följande:

- I Åtgärderna är särskilt angelägna och bör ske inom den närmsta 5-årsperioden.
- II Åtgärderna är angelägna och bör ske inom den närmaste 10-årsperioden.
- III Åtgärderna torde ej behöva aktualiseras inom de närmsta 10-årsperioden.

<u>Skötselområde</u>	<u>Areal (ha)</u>	<u>Prioritering</u>	<u>Anm.</u>
1	3,5	II	
2	34,2	III (I)	1: sydostligaste delen
3	0,8	II	
4	4,8	II	

5	19,6	II	
6	3,9	II	
7	3,4	II	
8	1,7	II	
9	1,5	II	
10	4,6	II	
11	6,0	II	
12	3,7	II (I)	1: igenväxta delar
13	2,8	I	
14	4,5	I	
15	5,5	I	
16	6,7	I	
17	3,0	II	
18	5,8	I	
19	0,9	I	
20	5,7	III	
21	3,1	II	
22	2,8	II	
23	2,6	II	
24	1,6	III	
25	2,7	II	
26	2,0	III	
27	2,5	I	
28	4,6	I	
29	2,3	I	
30	4,1	III	
31	9,3	I	
32	3,9	I	
33	1,7	I	
34	4,9	I	
35	2,5	I	
36	5,3	I	
37	1,5	I	

